

18 .11.2014

Julkinen

Oikeusministeriön lausuntopyyntö OM 3/41/2012, 1.9.2014

Pakkokeinolain 10 luvun 60 §:n soveltamisesta saaduista kokemuksista erityisesti tietolähteiden turvallisuuden ja heidän oikeusturvansa kannalta

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa koskien pakkokeinolain 10 luvun 60 §:n soveltamista. Valtiovarainministeriön hallinnonalalla oikeusministeriön pyyntö liittyy Tullin rikostorjunnan tehtäviin ja toimintaan. Ministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Valtiovarainministeriö on pyytänyt asiassa lausuntoa Tullilta. Tulli on lausunnossaan todennut, että oikeusministeriön pyyntö kohdistuu erityisesti tietolähteen ohjattuun käyttöön. Tämä pakkokeinolain ja poliisilain kokonaisuudistuksessa luotu salainen tiedonhankintakeino on voimassa olevassa lainsäädännössä rajattu vain poliisin tiedonhankinnan keinoksi.

Tullirikosten estämiseksi (ja osittain myös selvittämiseksi) käytettävistä salaisista tiedonhankintamenetelmistä on valtiovarainministeriössä valmisteltu hallituksen esitys 174/2014 laiksi rikostorjunnasta Tullissa, joka on annettu eduskunnalle 25.9.2014. Ennen mainitun lain voimaantuloa tietolähteen ohjattu käyttö ei kuitenkaan vielä kuulu Tullin rikostorjunnan keinovalikoimaan vakavien tullirikosten estämisessä ja selvittämisessä, eikä Tullissa näin ollen luonnollisesti myöskään ole kertynyt kokemuksia lausuntopyynnössä tarkoitetun säännöksen soveltamisen mahdollisista vaikutuksista tietolähteen turvallisuuteen.

Tietolähdetoimintaan liittyvänä yleisenä huomiona Tulli on kuitenkin todennut, että nyt sovellettava, 1.1.2014 voimaan tullut säännös on ollut voimassa vasta alle kymmenen kuukautta. Ottaen huomioon tietolähdetoimintaan liittyvät erityispiirteet, kyseessä oleva tarkastelujakso on tietolähdetoiminnan elinkaareissa varsin lyhyt aika. Käytännössä oikeusministeriön pyytämä tarkastelu voisi ulottua ainoastaan niihin tapauksiin, joissa tietolähdettä on käytetty ohjatusti ja joissa esitutkinta on jo valmistunut. Näin ollen, tarkastelun kannalta merkittävää kokemusta pakkokeinolain 10 luvun 60 §:n soveltamisesta ei ole vielä voinut merkittävästi kertyä.

Muihin Tullin käyttämiin salaisiin tiedonhankintamenetelmiin liittyvästä pakkokeinolain 10 luvun 60 §:ssä säädetystä ilmoitusvelvollisuudesta tiedonhankinnan kohteelle Tullin rikostorjunnalle sen sijaan on kertynyt jonkin verran kokemuksia. Näiden osalta Tullin tutkinnanjohtajat eivät ole kokeneet uuden lain aiheuttaneen mainittavaa muutosta ennen uusien lakien voimaantuloa vallinneisiin käytäntöihin.

Niissä tapauksissa, joissa kohteelle ilmoittaminen on tullut ajankohtaiseksi, salaisten tiedonhankintamenetelmien käytöstä on ilmoitettu niiden kohteille pakkokeinolain 10 luvun 60 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla. Tarvetta pykälän 3 momentissa tarkoitettuun epäillylle annettavan ilmoituksen siirtämiseen tai kokonaan ilmoittamatta jättämiseen ei Tullin rikostorjunnan tutkivien yksiköiden kokemusten ole esiintynyt Tullin vuonna 2014 tutkimissa tapauksissa ainakaan niissä tutkinnoissa, joissa tiedonhankinnan kohteelle ilmoittaminen on tullut ennen tarkasteluhetkeä ajankohtaiseksi.

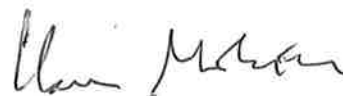
Valtiovarainministeriöllä ei ole lisättävää Tullin lausunnossaan ilmoittamiin seikkoihin.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Hannu Mäkinen

Tiedoksi

VM/HO, KAO, VO
VM/BO(Majanen, Inha, Wardi)